

Abstrakt:

Autor pracy: Karol Klimaszyk

Tytuł pracy: Emmanuel Lévinasa figura trzeciego

Celem studium jest opis i analiza figury trzeciego stosowanej przez Emmanuela Lévinasa we wszystkich z trzech etapów ewolucji jego koncepcji. Tytułowe pojęcie interpretuję na płaszczyźnie antropologicznej, analizując przekształcenia terminów: *il y a* oraz *illéité*, które określam jako trzecie. Na poziomie społecznym badam stosowane przez francuskiego filozofa pojęcia: *troisième homme* oraz *le tiers*, określając je razem jako trzecią stronę.

Tezą uzasadnianą w pracy jest nieobecne w polskojęzycznej literaturze przedmiotu stwierdzenie, że Lévinas to przede wszystkim filozof trzeciego. Argumentuję ponadto, że figura trzeciego jest punktem wyjścia kształtowania podmiotowości, naznacza ewolucję koncepcji i warunkuje metafizykę. Na płaszczyźnie społecznej trzecia strona określa pozytywne uzasadnienie społeczeństwa, wpływa na przekształcenie zagadnienia odpowiedzialności, a poprzez to, w *Inaczej niż być lub ponad istotą*, pozwala sformułować odpowiedź na wątpliwości związane z nieograniczoną odpowiedzialnością za innego a przemocą w kontekście relacji etycznej. Na podstawie publikowanych w ostatnich latach w języku francuskim szkiców powieści Lévinasa, proponuję odmienną od powszechnej interpretację ewolucji koncepcji jako poszukiwania pozytywnego uzasadnienia relacji społecznych.

Analiza, w kontekście polemik przedstawianych m.in. przez Jacques'a Derridę oraz Paula Ricœur, jak również aktualizowanego zwłaszcza w ostatnim roku poprzez nieodległą, graniczną sytuację wojny pytania: czy „wszyscy jesteśmy odpowiedzialni za wszystko i wszystkich” wraz z rozpoczęciem agresji oraz oddaniem życia za napastnika, umożliwia modyfikację radykalnego ujęcia figury zakładnika i uwzględnia konieczności obrony wobec innego, a zarazem uzasadnia jego rolę w kształtowaniu się człowieka i społeczeństwa.